



## BIODIVERSITATEA, EXPLOATAREA TERENURILOR ȘI SILVICULTURA

Conferința ONU privind mediul și dezvoltarea din 1992 a reprezentat un pas important în vederea conservării biodiversității și protejării naturii, grație adoptării Convenției privind diversitatea biologică. UE a jucat un rol internațional important în căutarea de soluții pentru problemele legate de pierderea biodiversității, schimbările climatice și distrugerea pădurilor tropicale. În 2011, UE s-a angajat să stopeze pierderea biodiversității și degradarea serviciilor ecosistemice în UE până în 2020. Alte obiective prevăzute de Directiva privind habitatele sau în Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES) urmează să fie îndeplinite. Acordul global pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice, încheiat la Paris în decembrie 2015, și legislația subsecventă adoptată de UE pentru implementarea acordului vor avea probabil un impact pozitiv în ceea ce privește conservarea biodiversității în deceniile următoare. Încă din anul 1992, programul LIFE reprezintă cel mai important instrument financiar pentru protecția biodiversității în UE.

### TEMEI JURIDIC

Articolele 3, 11 și 191-193 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

### CONTEXT GENERAL

Conferința ONU privind mediul și dezvoltarea (UNCED), care a avut loc la Rio de Janeiro în 1992, a avut drept rezultat adoptarea Convenției-cadru privind schimbările climatice și a Convenției privind diversitatea biologică (CDB), precum și a Declarației de la Rio, o declarație a principiilor forestiere, și a programului „Agenda 21”. CDB este completată de două protocoale importante: Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea, adoptat în 2000 și intrat în vigoare în 2003, care are ca obiectiv protejarea biodiversității de riscurile potențiale prezentate de organismele vii modificate prin biotehnologia modernă; și Protocolul de la Nagoya privind accesul la resursele genetice și distribuirea beneficiilor, adoptat în 2010 și intrat în vigoare în 2014, care urmărește creșterea securității juridice și a transparenței atât pentru furnizorii, cât și pentru utilizatorii resurselor genetice. Adunarea Generală a ONU a proclamat anul 2010 Anul biodiversității. Cu toate acestea, raportul intitulat „Perspectivele mondiale privind biodiversitatea 3”, publicat de secretariatul CDB, a arătat că nu a fost atins obiectivul în materie de biodiversitate pentru 2010. În 2010, la Nagoya (prefectura Aichi, Japonia), părțile la CBD au adoptat și un plan strategic modificat, care include



obiectivele Aichi în materie de biodiversitate: 20 obiective ambițioase, organizate în cinci obiective strategice pentru a realiza protecția biodiversității până în 2020, ca parte a unui plan strategic privind biodiversitatea pentru perioada 2011-2020.

Programul ONU pentru mediu (UNEP) estimează că până la 24% din speciile aparținând unor grupuri precum fluturii, păsările și mamiferele au dispărut deja complet de pe teritoriul anumitor țări europene. Conform datelor publicate în anul 2007 de Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii (UICN), în Europa 23% dintre amfibieni, 19% dintre reptile, 15% dintre mamifere și 13% dintre păsări sunt în pericol. Uniunea Europeană este parte la următoarele convenții: Convenția Ramsar privind conservarea regiunilor umede (februarie 1971); Convenția CITES (martie 1973); Convenția de la Bonn privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice (iunie 1979); Convenția de la Berna privind protejarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa (1982); Convenția de la Rio de Janeiro privind CBD (iunie 1992); precum și la următoarele convenții regionale: Convenția de la Helsinki privind protecția mediului marin din zona Mării Baltice (1974); Convenția de la Barcelona privind Mediterana (1976); și Convenția pentru protecția Alpilor (1991). De asemenea, UE are obligația de a respecta Convenția de la Aarhus (1998), care prevede accesul publicului la informații privind mediul, participarea sa la luarea Deciziilor și accesul la justiție.

În cadrul Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (CCONUSC) au loc o serie de acțiuni internaționale de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES). Protocolul de la Kyoto la CCONUSC angajează națiunile dezvoltate să reducă emisiile de gaze cu efect de seră până în 2020. În decembrie 2015, părțile la CCONUSC au adoptat Acordul de la Paris, un acord obligatoriu din punct de vedere juridic privind clima, care se aplică tuturor țărilor și urmărește să limiteze încălzirea globală la cât mai mult sub 2 C și să continue eforturile pentru a rămâne sub 1,5 C. În cadrul CCONUSC, inițiativa REDD + prevede o serie de instrumente pentru combaterea despăduririlor și a degradării pădurilor la tropice. În plus, Acordul de la Paris, adoptat în cadrul CCONUSC, evidențiază rolul esențial al sectorului exploatării terenurilor în atingerea obiectivelor pe termen lung de atenuare a schimbărilor climatice.

## **OBIECTIVE ȘI REALIZĂRI**

### **A. Planuri de acțiune privind biodiversitatea**

În mai 2006, Comisia a adoptat o Comunicare intitulată „Stoparea pierderii biodiversității până în 2010 și ulterior: susținerea serviciilor ecosistemice pentru bunăstarea oamenilor”, care a inclus un plan de acțiune al UE pentru obținerea protecției necesare a biodiversității. Întrucât era puțin probabil ca UE să-și îndeplinească obiectivele de oprire a declinului biodiversității, în iunie 2011 Comisia a adoptat o nouă strategie, în vederea „stopării pierderii biodiversității și a deteriorării serviciilor ecosistemice în UE până în 2020 și a refacerii acestora [...], sporind totodată contribuția UE la combaterea pierderii biodiversității la nivel mondial”. În decembrie 2011, Consiliul a aprobat Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2020, care cuprinde șase obiective: punerea în aplicare pe deplin a legislației UE în domeniul naturii pentru a proteja biodiversitatea; protecția sporită a ecosistemelor și intensificarea utilizării infrastructurilor ecologice; agricultură și silvicultură mai



durabile; gestionarea mai eficientă a stocurilor de pește; controale mai stricte ale speciilor alogene invazive; sporirea contribuției UE la combaterea pierderii biodiversității globale; În plus față de obiectivul pentru 2020, noua strategie a UE privind biodiversitatea până în 2020 definește viziunea pentru 2050: „Până în 2050, biodiversitatea Uniunii Europene și serviciile ecosistemice pe care aceasta le oferă – capitalul său natural – vor fi protejate, valorificate și refăcute în mod corespunzător, având în vedere valoarea intrinsecă a biodiversității și contribuția esențială a serviciilor ecosistemice la bunăstarea oamenilor și la prosperitatea economică, și vor fi evitate astfel schimbările catastrofale generate de pierderea biodiversității.”

#### **B. Conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică**

Directiva privind habitatele (Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, modificată prin Directiva 97/62/CE) a instituit rețeaua europeană, „Natura 2000”. Rețeaua cuprinde „situri de importanță comunitară”/„arii speciale de conservare”, desemnate de către statele membre, și „arii de protecție specială”, clasificate în conformitate cu Directiva 79/409/CE privind conservarea păsărilor sălbatice. Rețeaua Natura 2000 acoperă o suprafață de peste 850 000 km<sup>2</sup>, fiind cea mai mare rețea coerentă de arii protejate din lume. Directiva privind habitatele urmărește în principal să promoveze conservarea diversității biologice, ținând cont, în același timp, de cerințele economice, sociale, culturale și regionale. Directiva modificată privind conservarea păsărilor sălbatice (2009/147) include protejarea, gestionarea și controlul păsărilor (sălbatice), inclusiv normele privind vânatul sustenabil.

#### **C. Speciile alogene invazive (SAI)**

Unul dintre cele șase obiective ale Strategiei UE privind biodiversitatea până în 2020 este înăsprirea controalelor legate de speciile alogene invazive. Speciile alogene invazive cauzează în UE daune de ordinul a miliarde de euro anual, nu doar ecosistemelor, ci și recoltelor și zootehniei, dereglând ecologia locală și afectând sănătatea umană. O caracteristică esențială a Regulamentului nr. 1143/2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii SAI este o listă a SAI de interes pentru Uniune. Regulamentul vizează, prin prevenire, avertizare timpurie și reacție rapidă, protejarea biodiversității indigene, precum și reducerea la minimum și atenuarea impactului negativ al speciilor respective asupra sănătății umane și a economiei. Statele membre vor trebui să instituie, în special, sisteme de supraveghere și planuri de acțiune.

#### **D. Accesul și distribuirea beneficiilor**

În urma adoptării Protocolului de la Nagoya referitor la acces și distribuirea beneficiilor, Comisia a prezentat, în octombrie 2012, o propunere care are ca scop stabilirea cerințelor obligatorii privind accesul la resursele genetice în țara de origine și garantarea distribuirii corecte și echitabile a beneficiilor. Un acord între Parlament și Consiliu a condus la adoptarea Regulamentului 511/2014. Conform acestui regulament, resursele genetice și cunoștințele tradiționale asociate acestor resurse pot fi transferate și utilizate numai în conformitate cu termenii conveniți reciproc între utilizatori (întreprinderi, colecționari privați și instituții) și autoritățile din țara de origine.



### **E. Exploatarea și comerțul cu specii de faună și floră sălbatică**

Convenția CITES reglementează comerțul internațional, mai precis (re)exportul și importul de animale vii și moarte, de plante, precum și de părți și produse derivate din acestea, în baza unui sistem de permise și certificate. Regulamentul de bază (CE) nr. 338/97 privind protecția speciilor faunei și florei sălbatice prin controlul comerțului cu acestea transpune în dreptul UE obiectivele, principiile și dispozițiile Convenției CITES. Ori de câte ori se aduce o modificare a listei de specii enumerate în anexele la Regulamentul (CE) nr. 338/97 al Consiliului, de exemplu pentru aplicarea Deciziilor de înscriere pe listă ale Conferinței părților la CITES, acest lucru se realizează prin intermediul unui regulament de punere în aplicare al Comisiei, cum ar fi Regulamentul nr. 865/2006 al Comisiei, care stabilește norme detaliate pentru punerea în aplicare a Regulamentului nr. 338/97 și a dispozițiilor CITES. Un exemplu mai recent este Regulamentul de punere în aplicare nr. 2017/1915 al Comisiei, care interzice introducerea în UE a exemplarelor din anumite specii ale faunei și florei sălbatice.

### **F. Biodiversitatea legată de bunăstarea animalelor**

Directiva 1999/22/CE stabilește standarde minime pentru adăpostirea și îngrijirea animalelor din grădinile zoologice și consolidează rolul grădinilor zoologice în conservarea biodiversității, păstrând, în același timp, rolul pentru educație și cercetare. Comisia a lansat Planul de acțiune cu privire la protecția și bunăstarea animalelor în perioada 2006-2010 ([COM\(2006\)0013](#)), care sprijină principiul înlocuirii, reducerii și îmbunătățirii folosirii animalelor pentru cercetare. Directiva 2010/63/UE privind protecția animalelor utilizate în scopuri științifice (de abrogare a Directivei 86/609/CEE) are la bază acest principiu și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2013. În plus, Regulamentul 1007/2009 urmărește să garanteze că produsele derivate din foci nu se mai comercializează pe piața UE.

### **G. Biodiversitatea marină**

Biodiversitatea marină se înscrie în domeniul de aplicare al Planurilor de acțiune pentru biodiversitatea în domeniul conservării resurselor naturale și al pescuitului. Revizuirea Strategiei UE privind biodiversitatea evidențiază importanța „stării ecologice bune” a mărilor și a zonelor de coastă pentru sprijinirea biodiversității. În plus, Directiva privind strategia pentru mediul marin (2008/56), referitoare la protecția și conservarea mediului marin, a intrat în vigoare în iulie 2008. Aceasta viza asigurarea unei bune stări ecologice a mediului marin al UE până în 2020 și protejarea bazei de resurse de care depind activitățile economice și sociale legate de mediul marin.

### **H. Pădurile**

Pădurile reprezintă aproximativ 30% din suprafața rețelei „Natura 2000”. O serie de măsuri urmăresc protejarea pădurilor. Regulamentele (CEE) nr. 3528/86 și nr. 2158/92 privind protecția pădurilor din UE împotriva poluării și, respectiv, împotriva incendiilor, care au expirat în 2002, au fost integrate în Regulamentul (CE) nr. 2152/2003 privind supravegherea pădurilor. Regulamentul (CEE) nr. 1615/89 al Consiliului a instituit Sistemul european de informare și comunicare în domeniul forestier (EFICS), punând bazele unui sistem de informare în domeniul forestier. În iunie 2013, a fost adoptată o comunicare a Comisiei intitulată „O nouă strategie a UE pentru păduri și



sectorul forestier” (COM(2013)0659). Ulterior, concluziile Consiliului din 19 mai 2014 au subliniat „importanța sectorului forestier pentru UE și rolul esențial al pădurilor în făcând posibilă transformarea structurală a societății față de economiile bazate pe conceptul bio”. Regulamentul UE privind lemnul (995/2010) stabilește obligațiile operatorilor care introduc lemn și produse din lemn pe piața UE. Regulamentul combate comerțul cu lemn și produse din lemn obținute ilegal, stabilind o serie de obligații fundamentale, și interzice introducerea pe piața UE pentru prima dată a lemnului și a produselor din lemn recoltate ilegal.

#### I. Exploatarea terenurilor, schimbarea destinației terenurilor și silvicultura

Acest sector cuprinde utilizarea solurilor, a arborilor, a plantelor, a biomasei și a lemnului și are drept caracteristică distinctivă nu numai emiterea de GES, ci și posibilitatea de a absorbi CO<sub>2</sub> din atmosferă. Până în 2020, statele membre s-au angajat, în temeiul Protocolului de la Kyoto, să garanteze că emisiile de gaze cu efect de seră provenite din exploatarea terenurilor sunt compensate de o absorbție echivalentă de CO<sub>2</sub>, posibilă prin acțiuni suplimentare în acest sector. În prezent, UE urmărește să consacre acest principiu (așa-numita regulă a bilanțului neutru sau pozitiv) în dreptul UE pentru perioada 2021-2030, prin includerea pentru prima dată a sectorului exploatării terenurilor, schimbării destinației terenurilor și silviculturii în eforturile UE de reducere a emisiilor. Regulamentul nr. 2018/841, care a fost adoptat în mai 2018 și a intrat în vigoare la 9 iulie 2018, privind includerea emisiilor și absorbțiilor de GES din sectorul exploatării terenurilor, schimbării destinației terenurilor și silviculturii în cadrul privind clima și energia pentru 2030, pune în aplicare acordul la care au ajuns liderii UE în octombrie 2014, conform căruia toate sectoarele ar trebui să contribuie la obiectivul UE de reducere a emisiilor până în 2030. În temeiul acestui regulament, emisiile de gaze cu efect de seră din sectorul exploatării terenurilor, schimbării destinației terenurilor și silviculturii ar trebui să fie compensate prin eliminarea unei cantități cel puțin echivalente de CO<sub>2</sub> din atmosferă în perioada 2021-2030.

#### J. Instrumentele financiare

Începând din 1992, instrumentul special al UE destinat finanțării activităților de mediu este programul LIFE. Conservarea naturii și a biodiversității au fost incluse printre subprogramele pentru cele patru faze deja finalizate. Comisia gestionează programul LIFE, care sprijină proiecte în statele membre și în țări terțe. Cea de-a cincea fază a programului LIFE (introdus de Regulamentul 1293/2013, care acoperă perioada 2014-2020) constă din două subprograme, unul privind schimbările climatice și unul pentru mediu. Pentru natură și biodiversitate, care fac parte din subprogramul pentru mediu, s-a alocat un buget de 1 155 milioane EUR; Alte surse de finanțare pentru sprijinirea biodiversității au fost prevăzute prin politica agricolă, politica în domeniul pescuitului, fondurile de coeziune și fondurile structurale, precum și în cadrul programelor de cercetare multianuale.

## ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

În calitate de legislator, Parlamentul a susținut de mult timp politicile UE în materie de protecție a biodiversității și de combatere a schimbărilor climatice. În septembrie 2010, Parlamentul a adoptat o rezoluție referitoare la punerea în aplicare a legislației





privind conservarea biodiversității<sup>[1]</sup>, având în vedere obiectivul pentru perioada de după 2010. PE și-a exprimat profunda îngrijorare pentru faptul că stopării pierderii biodiversității nu i se conferă un caracter urgent în agenda politicii internaționale și a solicitat îmbunătățirea guvernancei biodiversității în relațiile interne și externe.

La începutul anului 2016, Comisia a lansat un plan de acțiune în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice de faună și floră, plan pe care UE și statele membre trebuie să îl implementeze până în 2020. În noiembrie 2016, Parlamentul a adoptat rezoluție<sup>[2]</sup> în care pledează pentru eradicarea acestor infracțiuni organizate și distructive, care reprezintă o amenințare pentru biodiversitate, aducând numeroase specii în prag de extincție. Planul de acțiune are trei priorități: prevenirea, aplicarea și cooperarea. A fost subliniată importanța cooperării globale între țările de origine, țările de tranzit și țările de destinație. În toamna octombrie 2016<sup>[3]</sup> și octombrie 2017<sup>[4]</sup>, Parlamentul a adoptat rezoluții împotriva autorizării de către Comisie a organismelor modificate genetic (OMG) - porumb, soia etc. - și de susținere a eforturilor de interzicere a cultivării OMG în statele membre, conform obiectivului de protejare a biodiversității, naturii și solului.

În rezoluția sa din 14 octombrie 2015 referitoare la un nou acord internațional la Paris<sup>[5]</sup> privind schimbările climatice, Parlamentul a solicitat un acord care implică „efortul global al tuturor sectoarelor” și a precizat că utilizarea terenurilor are un potențial semnificativ de rentabilitate pentru atenuarea schimbărilor climatice și creșterea rezilienței. Parlamentul a subliniat, de asemenea, în rezoluția sa din 28 aprilie 2015 privind o nouă strategie a UE pentru păduri și sectorul forestier<sup>[6]</sup>, că un management sustenabil al pădurilor poate avea un rol important în reducerea emisiilor de GES.

Georgios Amanatidis  
05/2019

---

[1] Texte adoptate, [P7\\_TA\(2010\)0325](#).

[2] Texte adoptate, [P8\\_TA\(2016\)0454](#).

[3] Texte adoptate, [P8\\_TA\(2016\)0388](#).

[4] Texte adoptate, [P8\\_TA\(2017\)0378](#).

[5] Texte adoptate, [P8\\_TA\(2015\)0359](#).

[6] Texte adoptate, [P8\\_TA\(2015\)0109](#).

